

УДК 636.4.087.8.084.1

**ЧЕРНЯВСЬКИЙ О.О., БАБЕНКО С.П.,
СЛОМЧИНСЬКИЙ М.М.,** кандидати с.-г. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ПРОТЕКТО-АКТИВУ І МАЦЕРАЗИ У ГОДІВЛІ МОЛОДНЯКУ СВИНЕЙ

Вивчено вплив згодовування пробіотику Протекто-актив та ферментного препарату Мацераза на продуктивні показники, перетравність і економічну ефективність використання даних добавок у годівлі молодняку свиней. Встановлено, що використання протекто-активу в комплексі з мацеразою сприяє підвищенню продуктивності свиней, перетравності поживних речовин раціону та забезпечує високу економічну ефективність. Найкращі результати отримано у тварин 3-ї дослідної групи, яким згодовували протекто-актив у кількості 3 г на 1 кг корму з 1-ї доби досліді, а мацеразу з розрахунку 0,5 кг на 1 т корму з 61-ї доби досліді та упродовж 120 діб.

Ключові слова: молодняк свиней, раціон, кормосуміш, пробіотик Протекто-актив, ферментний препарат Мацераза, перетравність, рентабельність.

Постановка проблеми. Особливе місце у вирішенні проблеми зростання ефективності свинарства належить поліпшенню споживання і підвищенню ефективності використання кормів, оскільки основну частину виробничих видатків у свинарстві становить вартість кормів – 60–65 % [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Стимувальним фактором для широкого застосування у годівлі моногастричних тварин дешевих кормів власного виробництва є наявність у них великої кількості специфічних вуглеводів. Моногастричні тварини практично не можуть руйнувати міжклітинні стінки зернових компонентів через відсутність в їх організмі відповідних ферментів. Некрохмалисті полісахариди «закривають» поживні речовини (білок, крохмаль), і не допускають вологу, яка бере участь у процесах травлення, тому поживні речовини виводяться з організму в незасвоєному вигляді [2, 6].

Порушення кількісного і якісного складу умовно-патогенної і симбіотичної мікрофлори призводить до дисбактеріозу і, як наслідок, до діареї і зниження засвоєння поживних речовин [1].

Встановлено, що нормальна мікрофлора відіграє важливу роль у захисті організму від патогенних мікробів, знижує дію токсичних речовин, впливає на формування природної резистентності організму, регулює обмін речовин, вітамінний баланс, кишкове травлення, стимулює імуногенез і продукування низки біологічно активних речовин. Нормальна мікрофлора кишечнику тварин – це сукупність корисних мікроорганізмів, які заселяють шлунково-кишковий тракт і є основним чинником, що впливає на його фізіологічний стан [4,5].

Однією з нових кормових добавок мікробіологічного походження є пробіотик Протекто-актив – препарат на основі живих молочнокислих бактерій *Lactobacillus delbrueckii sp. bulgaricus* і біологічно активних речовин. Кормова добавка Мацераза містить у своєму складі пектаттранселіміназу і ксиланазу. Мацераза компенсує відсутність в організмі тварин ферментів, які здатні гідролізувати рослинні некрохмальні полісахариди (протопектин, лігнін, геміцелюлози, глюкан, пентозани), розщеплює міжклітинну структуру рослинної сировини.

Метою досліджень було вивчити вплив згодовування пробіотику Протекто-актив в комплексі з ферментним препаратом Мацераза на продуктивність, перетравність та економічну ефективність їх використання у годівлі молодняку свиней.

Матеріал і методики досліджень. Дослідження проводили на молодняку свиней великої білої породи в умовах свиноферми ТОВ «Маджерік Агрос» Володарського р-ну Київської області. Для проведення досліді було сформовано за принципом аналогів п'ять груп свиней по 10 голів у кожній – 5 кабанчиків і 5 свинок. Дослід тривав 195 днів і складався з двох періодів: зрівняльного – 15 діб та основного – 180 діб.

Дослідним тваринам усіх груп згодовували однаковий раціон у вигляді сухої кормосуміші, який включав пшеницю, ячмінь, макуху сої, макуху соняшника, крейду, вітамінно-мінеральний концентрат «Біотан» і сіль.

Протекто-актив та мацерату вводили до суміші концентратів шляхом багатоступінчастого змішування з компонентами основного раціону. Годівля піддослідних свиней була груповою двічі на добу із щоденним обліком з'їдених кормів. Коригування раціону за кількістю заданого корму здійснювали періодично з урахуванням зміни живої маси і поїдання поросятами кормів. Напування водою проводилося із соскових поїлок. Умови утримання свиней були ідентичними (групами по 10 голів у станку). Зважування тварин виконували індивідуально один раз на місяць.

Поросяткам контрольної групи згодовували основний раціон, а тваринам 2, 3, 4 та 5-ї дослідних груп додавали до раціону пробіотик з розрахунку 3 г на 1 кг корму, а для поросят 3, 4 та 5-ї груп до раціону додатково вводили ферментний препарат Мацерату з розрахунку 0,5 кг на 1 т корму. Мацерату починали згодовувати поросяткам 5-ї дослідної групи на 1-у добу досліду і упродовж 180 діб, поросяткам 4-ї групи – на 31-у (150 діб), поросяткам 3-ї групи – на 61-у добу досліду упродовж 120 діб. Під час проведення досліду виконували контрольне зважування свиней та облік кількості спожитого ними корму.

Результати досліджень та їх обговорення. Після зрівняльного періоду середня жива маса піддослідних свиней (табл. 1) істотно не відрізнялась (11,3–11,6 кг) і була майже однаковою.

У заключний місяць досліду (вік 225 діб) тварини 3, 4 та 5-ї дослідних груп, яким до сухої кормосуміші додавали протекто-актив у комплексі з мацерату, за живою масою переважали свиней контрольної групи відповідно на 11,9; 10,4 та 9,1 %, або на 12,7; 11,1 і 9,7 кг. Піддослідні тварини 2-ї групи, яким додавали до раціону протекто-актив без мацерату переважали контроль за живою масою на 5,1 %, або 5,4 кг. За основний період досліду (180 діб) для одержання 1 кг приросту живої маси піддослідними тваринами в середньому було використано 3,44–3,91 к.од.

Таблиця 1 – Динаміка живої маси піддослідних свиней, кг, $\bar{X} \pm S_{\bar{X}}$ (n=10)

Вік, діб	Група				
	1-а	2-а	3-я	4-а	5-а
46	11,6±0,10	11,4±0,09	11,3±0,09	11,4±0,10	11,5±0,09
76	17,0±0,16	17±0,19	16,9±0,21	16,9±0,23	17,5±0,2
106	28,0±0,76	28,8±0,54	28,6±0,38	29,1±0,57	30,4±0,69*
136	43,8±0,89	45,9±0,73	46,6±1,11	47,4±1,10*	48,4±1,35*
166	62,0±1,22	65,3±1,06	67,9±1,30	68,3±1,49**	69,1±1,82**
196	83,9±1,42	88,3±1,3	93,5±1,71***	93±1,49***	92,9±2,19**
225	106,5±2,22	111,9±1,74	119,2±1,98***	117,6±2,06**	116,2±2,33**

Примітка: тут і далі * – p<0,05; ** – p<0,01; *** – p<0,001 порівняно з контрольною групою.

У свиней 2-ї дослідної групи, яким згодовували з сухою кормовою сумішшю протекто-актив упродовж 120 діб, затрати корму на одиницю продукції становили 3,69 к.од., що на 5,6 % менше від показників контрольної групи. У тварини 3, 4 та 5-ї дослідних груп, яким до кормосуміші додавали протекто-актив з першої доби досліду упродовж 120 діб, а мацерату – відповідно із 61, 31 та 1-ї упродовж 120, 150 та 180 діб основного періоду досліду, затрати корму були, відповідно, 3,44; 3,50 і 3,54 корм. од., що на 12,0; 10,5 та 9,5 % менше від контролю.

Показники перетравності поживних речовин раціону наведено в таблиці 2.

Таблиця 2 – Перетравність поживних речовин, %

Показник	Група				
	контрольна 1	дослідна			
		2	3	4	5
Органічна речовина	83,0±0,13	83,8±0,49	85,1±0,28*	84,1±0,30*	84,1±0,38
Сирий протеїн	79,6±0,49	81,3±0,62	82,9±0,61*	81,8±0,50*	81,7±0,63
Сирий жир	64,0±2,27	64,3±3,04	64,4±3,25	65,9±2,29	63,9±3,03
Сира клітковина	38,3±1,40	41,5±0,88	45,5±1,06*	43,4±1,03*	42,8±1,20
БЕР	90,3±0,28	90,7±0,37	91,7±0,24*	90,9±0,28	90,8±0,19

Аналіз результатів балансового досліду показав, що згодовування молодяку свиней пробіотику Протекто-активу в комплексі з ферментним препаратом Мацерату сприяє підвищенню перетравності усіх поживних речовин. Тварини дослідних груп мали вищі показники перетравності органічної речовини: 2-ї групи – на 0,8 %; 3-ї – 2,1 % (P<0,05); 4-ї – 1,1 % (P<0,05) і 5-ї – на 1,1 % відносно

контролю. Найвища перетравність органічної речовини, а саме 85,1 % ($P < 0,05$), була у свиней 3-ї дослідної групи, яким згодовувати мацерату почали з 61-ї доби досліду. Перетравність сирого протеїну була вищою у тварин 2-ї групи на 1,7 %, 3-ї – 3,3 % ($P < 0,05$), 4-ї – 2,2 % ($P < 0,05$) та 5-ї – на 2,1 % відповідно. Суттєвих відмінностей за перетравністю сирого жиру у тварин 1, 2, 3 та 5-ї груп не відмічали. Перетравність сирової клітковини у свиней 2, 3, 4 та 5-ї дослідних груп підвищилась відповідно на 3,2; 7,2 % ($P < 0,05$), 5,1 % ($P < 0,05$) та 4,5 % порівняно з контролем.

У результаті виробничої перевірки встановлено, що додаткове введення до раціону молодняку свиней на відгодівлі протекто-активу в комплексі з мацератою упродовж усього періоду дало змогу збільшити валовий приріст живої маси тварин на 6,46 ц порівняно з контролем за однакового рівня їх годівлі. Різниця полягала лише в тому, що до комбікорму свиней дослідної групи додавали протекто-актив з першої доби виробничої апробації, а мацерату до раціону додали на 61-у добу. Результати обчислення економічної ефективності застосування зазначених вище препаратів наведено у таблиці 3.

Таблиця 3 – Економічна ефективність застосування добавок

Показник	Група	
	контрольна	дослідна
Витрати кормів, ц	295,7	299,3
Витрати добавок: протекто-актив, кг	–	66,5
мацерата, кг	–	9,75
Вартість використаних добавок, грн	–	6100
Вартість використаних кормів, грн	65054	71946
Вартість додаткового приросту, грн	–	10815
Загальні витрати, грн	101934	108826
Чистий прибуток, грн	38858	42781
Реалізаційна ціна 1 ц живої маси, грн	1674,1	1674,1
Валовий приріст живої маси, ц	84,1	90,56
Вартість валового приросту, грн	140792	151607
Прибуток на 1 гол. за період, грн	–	39,23
Економічний ефект на 1 грн затрат, грн	–	1,57
Рентабельність, %	38,2	39,4

Молодняк свиней, яким згодовували протекто-актив у комплексі з мацератою, переважав за середньодобовими приростами контрольних аналогів на 53,9 г на голову за добу. Додатковий приріст 1 гол. за 120 днів згодовування кормових добавок становив 6,46 кг. Вартість додаткового приросту становила 108,15 грн.

Економічний ефект на 1 грн додатково вкладених затрат складає 1,57 грн. Уведення до складу раціону молодняку свиней дослідної групи протекто-активу у комплексі з мацератою сприяло одержанню 39,23 грн чистого прибутку на голову за період вирощування.

Висновки. 1. Уведення протекто-активу у поєднанні з мацератою дало змогу збільшити живу масу свиней 3, 4 та 5-ї дослідних груп після закінчення досліду на 12,7, 11,1 і 9,7 кг або 11,9, 10,4 та 9,1 %.

2. Доза протекто-активу в кількості 1,5 г на 10 кг живої маси, або 3 г на 1 кг корму з першої доби досліду та мацерати з розрахунку 0,5 г на 1 кг корму з 61-ї доби досліду зумовлює збільшення перетравності органічної речовини, сирого протеїну, сирової клітковини та БЕР у тварин 3-ї дослідної групи на 2,1, 3,3, 7,2 та 1,4 % відповідно.

3. Виробничою перевіркою встановлено, що введення до складу раціону молодняку свиней протекто-активу у дозі 1,5 г на 10 кг живої маси, (3 г на 1 кг корму) і мацерати з розрахунку 0,5 кг на 1 т сухої кормової суміші сприяло підвищенню рівня рентабельності виробництва свинини із 38,2 до 39,4 %.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Бойко Н. В. Альтернатива кормовим антибіотикам / Н. В. Бойко, А. К. Карганян, А. И. Петенко // Ефективні корми і годівля. – 2006. – № 2. – С. 4–9.
- Гуцол А.В. Продуктивність молодняку свиней при введенні в раціон мацерати / А.В. Гуцол, В.В. Гончарук, В.В. Гончарук // Проблеми становлення галузі тваринництва в сучасних умовах: матеріали науково-практичної конференції. – Вінниця, 2005. – С. 151–154.
- Ноздрін М.Т. Коефіцієнт використання корму і максимальна продуктивність свиней / М.Т. Ноздрін // Вісник Полтавського державного сільськогосподарського інституту. – Полтава, 2000. – № 6. – С. 56–58.

4. Стегній Б.Т. Пробиотики у тваринницві / Б. Т. Стегній, О. С. Гужвинська // Вісник аграрної науки. – 2005. – № 2 – С. 26–29.
5. Biernasiak J. The effect of a new probiotic preparation on the performance and faecal microflora of broiler chickens / J. Biernasiak, K. Slizewska // Vet. Med. – 2009. – Vol. 54, № 11. – P. 525–531.
6. Camhbell G.L. Enzyme applications for monogastric feeds: A review / G.L. Camhbell, M.R. Bedford // Can. J. Anim. Sci. – 1992. – Vol. 72, № 5. – P. 449–466.

Эффективность использования протекто-актива и мацеразы в кормлении молодняка свиней

А.А. Чернявский, С.П. Бабенко, М.Н. Сломчинский

Изучено влияние скармливания пробиотика Протекто-актив и ферментного препарата Мацераса на продуктивные показатели, переваримость и экономическую эффективность их использования в кормлении молодняка свиней. Установлено, что скармливание молодняку свиней протекто-актива в комплексе с мацеразой способствует повышению продуктивности животных, переваримости питательных веществ и обеспечивает высокую экономическую эффективность откорма. Наилучшие результаты получены у животных 3-й исследовательской группы, которым скармливали протекто-актив в количестве 3 г на 1 кг корма с 1-го дня опыта, а мацеразу из расчета 0,5 кг на 1 т корма с 61-го дня опыта и в течение 120 дней.

Ключевые слова: молодняк свиней, рационы, кормосмесь, пробиотик Протекто-актив, ферментный препарат Мацераса, переваримость, рентабельность.

Надійшла 23.10.2013.